

עלון קיבוץ כפר מסריק יא' תשרי תשפ"ב

1'om 17.9.2021

הד הנעשה

שנה שמונים ושמונה * מס' 2587

הזה מיועד למילוי השטח שמתוכנן להיות שכונת הבתים החדשה שתיבנה בביצה. האזור הזה נמוך ובחורף מוצף לפרקים במי גשם וחייבים להרים אותו ביותר ממטר גובה.

יום הכיפורים חיבר אותי לקצת "יידישקיט" ומצאתי מיידע מעניין וחשוב לטעמי – על תפילת "ונתנה תוקף" הנאמרת בבית הכנסת בתפילות יום הכיפורים. הסיפור והאגדה על הפיוט הזה פחות חשובים (וכנראה גם לא נכונים היסטורית) אבל מילות הפיוט מרגשות וחייבות להיכנס ללבבות של כולנו.

ועוד לא הזכרנו את הסתיו שהגיע. עדיין חם ועדיין הקיץ נלחם על חייו אבל אי אפשר להתעלם מהקרירות בשעות הבוקר ומהרוח שעוברת בשעות הערב ומקררת את הזעה וגם מהעננים שמכסים את השמיים לפרקים ומזכירים לכולנו שעם השנה החדשה מתקרב אולי גשם וקצת קור. החקלאים שלנו מתפללים בליבם שהגשם לא יקדים מדי והם יספיקו לקטוף את הכותנה ואת שאר היבולים מהשדות ושלא ייגרם להם נזק מיותר.

החצבים הפורחים שמקשטים לנו תמיד את העונה הזאת לא אכזבו גם השנה. אומנם יש טוענים שהפריחה הפעם חלשה מבעבר אבל אותנו היא מרשימה כתמיד. בשער - קבוצת חצבים נהדרת וכאן למטה – שני חצבים פורחים מתוך גזע של דקל כרות. את הפקעות שתל עמי זינגר ובשנים האחרונות החצבים שלו מפארים את הדשא שממול לביתו. יוזמה יפה שכדאי לאמץ במקומות נוספים.

שבת שלום ו... שנשמע גם מכם. אברהם

שלום לכולכם. אנחנו כבר אחרי הימים הנוראים – התחלנו שנה חדשה ותמימה וביקשנו עבורנו ועבור היקרים לנו את כל הבקשות הטובות. גם יום כיפור עבר. מרכז התיירות שלנו הפך ליום אחד לבית כנסת שהכיל עשרות מתפללים (משלנו ומע"ה וגם מרחוק יותר). לפי התמונות שצילם בני ברק היה ממש חגיגי.

מטבע הדברים חלק ניכר מהעיתון מוקדש ליום הכיפורים ולדברים שהתרחשו במהלכו.

בגלל העיתוי שבו יוצא הד הנעשה – בין המועדים ולקראת סוף החופש הגדול, הרבה מבעלי התפקידים המשתתפים דרך קבע בכתובה ודיווח לעיתון, יצאו לחופש עם הילדים והגיע אלינו פחות חומר מכרגיל. בלית ברירה תראו שהדפים התמלאו בתמונות יפות שמחליפות את הכתוב.

בקיבוץ יש פעילות נמרצת של בנייה ושיפור תשתיות ואם לא שמתם לב, מסביב לקיבוץ הולכות ונערמות, הולכות ומתגבהות, גבעות של אדמה. זהו חלק ממהלך שישפר באופן בולט את איכות הקרקע בשדות החול והנזז שמסביב לקיבוץ ויאפשר עיבוד חקלאי ויבולים טובים יותר בשטחים שהיו שוליים ובלתי מנוצלים. גם אורך הגדר המזרחית מתרומם הר אדמה בחלקת הביצה. החומר

ישיבת ההנהלה החברתית מיום 5/9/21

נוכחים: עמי זינגר, עפר מסד, רחלי שדה, לימור בוכריס, ליאת בירק, נטע רחמן, הראל כהן, ירון רייז, הגר דוכס, נופר מעין, אבי בלן

1] ערעור על ביטול קופת הבית

מוזמנות: ורה עפר ודברת קפלושניק
הערעור – קופת הבית מוסד ותיק, משרת עשרות חברים וחברות וביטולו יגרום לנו חוסר נוחות והוצאות מיותרות. נראה לנו כי בשיקול הדעת עלות-תועלת לא נלקחו בחשבון צרכי החברים. יש שימושים קטנים אך חשובים לנו בקופת הבית.

הערות שנשמעו:

- כל שינוי הוא קשה ויש להתרגל אליו
- עם השינוי באורחות החיים הוחלט על העמקת השימוש בכספומט ובמהלך השנים לבטל את קופת הבית
- אין היום הצדקה ממשית לקופת הבית
- חברים שאינן משתמשים באשראי מטעמים כאלה ואחרים ימשיכו בתחילת החודש לקבל את כספם במזומן מקופת הבית. גם בקשות חריגות לקראת אירוע כזה או אחר ניתן יהיה לפנות ולקבל.
- השימוש בכספומט הוא קל ונוח. אנחנו עובדים להגדיל את סכום המשיכה המקסימאלי ל- 1500 ₪.

החלטה: קופת הבית תמשיך לפעול בהסדר הישן עד סוף 2021 (נדחה את ביצוע ההחלטה, בכדי לתת לחברים להתרגל).

2] עדכון מהלך השיור

אנחנו לאחר 4 ימים עמוסים שבהם נערכנו למהלך מסודר של החתמות על הטפסים המתחייבים מהמהלך.

- היתה הענות יפה מאד מבחינת ההגעה לחתימות והתשלומים. חתמו 182 משפחות וזכאים מתוך 230
- קיבלנו מחברים רבים משוב חיובי על ארגון ימי החתימות.
- השובר ובו התשלום אליו נדרשנו, שולם לרשות מקרקעי ישראל ובכך התקדמנו צעד משמעותי ביישום המהלך.
- נוצרו עיכובים אצל מספר זכאים, בעיקר של יורשים שאין בידם את כל הניירות והפרטים הנדרשים לחתימה וכמו כן בעקבות מחלה ובידודים מפאת הקורונה שנכנסו דווקא בשבוע ההחתמות.
- יש עדיין סוגיות שונות שנצטרך לתת את הדעת עליהן בהמשך

המזכירים

שאו ציונה נס ודגל

השיטה האמריקאית

בארה"ב מקובל שבתוך/ליד כל משרד/מבנה ציבורי מונף הדגל האמריקאי. ומאחר שהתרבות האמריקאית מהווה במידה רבה השראה לחיינו בישראל, אומץ מנהג זה גם בארצנו הקטנטונת, לפעמים בהגזמה: גם במשרדיהם של ראשי רשויות זעירות ו/או אצל ממלאי תפקידים זוטרים מכוסים לפעמים שטחי קיר מכובדים בדגלי הלאום, קינג-סייז. שלא לדבר על פוליטיקאים, שאצלם יש מיתאם בין הזיקפה הלאומית לבין שטחי הכחול-לבן. זה כמובן לגיטימי; האם זה מגוחך או לא – עניין של טעם.

השיטה הנורבגית

שיטה הפוכה נהוגה בנורבגיה, בה מניפים את דגל הלאום רק בחגים מסוימים, וגם אז לפי הנחיות מדוקדקות: החל מאיזו שעה בדיוק

ולמשך כמה זמן. מי שחשקה נפשם להניף את הדגל בעתוי אחר או במשך כל השנה (כפי שנוהגים אזרחים רבים בארה"ב ובישראל) יש לשם כך דגל שונה במקצת (עם אותם הצבעים, אך קטן יותר ולא מלבני). את הדגל הגדול והמלבני מניפים כאמור רק פעמים ספורות בשנה, בנסיבות חגיגיות במיוחד.

שיטת הדיסוננס

יש שיטה שלישית במקומותינו: להניף דגל ליד/על הבית/העסק/מקום העבודה במשך כל השנה ולהתמיד בכך גם לאחר שהדגל נקרע ונראה כמו סחבה. מצד אחד להפגין ברמה זקיפות לאומית ומצד שני, בו-בזמן, לבזות את הדגל.

שאלה של טעם

אני-עצמי מעדיף את ההתנהלות הנורבגית (אם כי לדעתי היא קצת ייקית מדי), אך מניח שרוב הישראלים מעדיפים את השיטה האמריקאית: "למה-מה ולמה-מי יגידו לי מתי להניף?!"

זה כאמור לגיטימי ואיני מערער על זכותם של הפטריוטים המקומיים לשאת ציונה נס ודגל ככל שחושקת נפשם. את הרשימה הזאת כתבתי בגלל הדגלים הקרועים והמרוטים שנישאים קוממיות פה ושם בקיבוץ. זאת לדעתי תופעה מבישה.

ע מי זי נגר

צוות העובדים בכיסוי השטח בדשא מוכן

שאריות דגל ישראל על מבנה ציבור

וּיְכֹן בְּחֶסֶד כְּסָאָךְ
וּתְשֵׁב עָלַי בְּאַמֶּת. [1]

אַמֶּת כִּי אַתָּה הוּא דָן וּמוֹכִיחַ וְיֹדֵעַ וְעֵד
וְכוֹתֵב וְחוֹתֵם וְסוֹפֵר וּמוֹנֵה.

וְתִזְכֹּר כָּל הַנְּשִׁכָּחוֹת,
וְתִפְתַּח אֶת סֵפֶר הַזִּכְרוֹנוֹת.
וּמֵאלֵיו יִקְרָא.
וְחוֹתֵם יָד כָּל אָדָם בּוֹ.

וּבְשׁוֹפֵר גָּדוֹל יִתְקַע.
וְקוֹל דְּמָמָה דְקָה יִשְׁמַע.
וּמִלְאָכִים יַחְפְּזוּן.
וְחִיל וּרְעֵדָה יֵאָחֲזוּן.
וְיֵאמְרוּ הִנֵּה יוֹם הַדִּין.
לְפָקֵד עַל צְבֵא מְרוֹם בְּדִין.
כִּי לֹא יִזְכּוּ בְּעֵינֶיךָ בְּדִין.

וְכָל בָּאֵי עוֹלָם יַעֲבְרוּן לְפָנֶיךָ כְּבָנֵי מְרוֹן.
כְּבִקְרַת רוּעָה עֲדְרוּ. [2]
מֵעֵבִיר צֵאנוּ תַּחַת שְׁבָטוֹ.
כֵּן תַּעֲבִיר וְתִסְפֹּר וְתִמְנֶה וְתִפְקֵד נֶפֶשׁ כָּל חַי.
וְתַחֲתֶךָ קִצְבָה לְכָל בְּרִיּוֹתֶיךָ.
וְתַכְתֵּב אֶת גְּזֵר דִּינָם:

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה יִכְתְּבוּן
וּבַיּוֹם צוֹם כְּפוּר יִחְתְּמוּן
כְּמָה יַעֲבְרוּן וְכָמָה יִבְרָאוּן
מִי יַחֲיֶה וּמִי יָמוּת.
מִי בְקִצּוֹ וּמִי לֹא בְקִצּוֹ
מִי בַמַּיִם. וּמִי בְאֵשׁ
מִי בַחֲרֵב. וּמִי בַחַיָּה
מִי בְרַעַב. וּמִי בְצָמָא
מִי בְרַעַשׁ. וּמִי בַמַּגָּפָה
מִי בַחֲנִיקָה וּמִי בַסְּקִילָה [3]
מִי יָנוּחַ וּמִי יָנוּעַ
מִי יִשְׁקֵט וּמִי יִטְרֹף
מִי יִשְׁלֹו. וּמִי יִתְיַסֵּר
מִי יַעֲשֶׂה. וּמִי יַעֲשֶׂר
מִי יִשְׁפֹּל. וּמִי יָרוּם

וְתִשׁוּבָה וְתִפְלָה וְצַדִּיקָה
מֵעֵבִירִין אֶת רַע הַגְּזֵרָה
כִּי כְשֶׁמֶךְ כֵּן תַּהֲלִתֶךָ

אַמֶּת כִּי אַתָּה הוּא יוֹצֵרָם
וְאַתָּה יוֹדֵעַ יִצְרָם
כִּי הֵם בְּשָׂר וָדָם.
אָדָם יְסוּדוֹ מֵעֶפֶר,
וְסוּפוֹ לְעֶפֶר
בְּנִפְשׁוֹ יָבִיא לְחָמוֹ
מְשׁוּל כְּחֶרֶס הַנְּשִׁבָר
כְּחֻצִיר יָבֵשׁ וְכֻצִּיץ נוֹבֵל

טיפה יהדות ליום כיפור

לאורך שנים היה נוהג בהד-הנעשה להעלות את מנהגי החגים בעיתון היוצא בסמוך לחג. החלטנו לחזור השנה לנוהג היפה והחשוב בעקבות יום הכיפורים האחרון ולספר את סיפור הפיוט שהפך לסמל היום הזה בעשרות השנים האחרונות.

ונתנה תקף הוא פיוט הנאמר בתפילת מוסף בשני ימי ראש השנה, ובהרבה מקומות ביום הכיפורים.

הפיוט "ונתנה תוקף" נחשב לאחד הפיוטים הידועים והפופולריים ביותר בימים הנוראים ובתפילה היהודית בכלל. הוא מתאר את החרדה הגדולה מאימת דינו של אלוהי ישראל ואת אפסות האדם מולו. מסורת מהמאה ה-12 מייחסת אותו לדמות מהמאה ה-11, רבי אמנון ממגנצא עיר בגרמניה – היום מיינץ.

הפיוט זכה ללחנים רבים, ובדורות האחרונים חדר גם למחזורים ספרדיים. לצד הלחנים המסורתיים ידוע במיוחד לחנו של יאיר רוזנבלום (1990), שנכתב כמחווה לחברי קיבוץ בית השיטה על רקע אבלם על נפילת חבריהם במלחמת יום הכיפורים, והתפרסם בביצועו של חנוך אלבלק.

הפיוט נמצא בגניזת קהיר, ותוארך למאה ה-10 לכל המאוחר. על סמך לשון הפיוט ועל סמך מספר פיוטים קדומים אחרים שעושים שימוש בתכניו ובניבוי, החוקרים מייחסים אותו לפייטן ארץ-ישראלי קדום, ככל הנראה בן התקופה הביזנטית. יש הטוענים שהפיוט קדום עוד יותר.

יהודי איטליה היו הראשונים שאימצו את הפיוט, ופייטניהם הקדומים מושפעים ממנו. מאיטליה הוא עבר לקהילות אשכנז (גרמניה) ולאחר מכן לצרפת. בשל הפופולריות שלו החלו לומר אותו גם ביום ב' של ראש השנה.

ונתנה תקף
ונתנה תקף קדשת היום
כי הוא נורא ואיום
ובו תנשא מלכותך

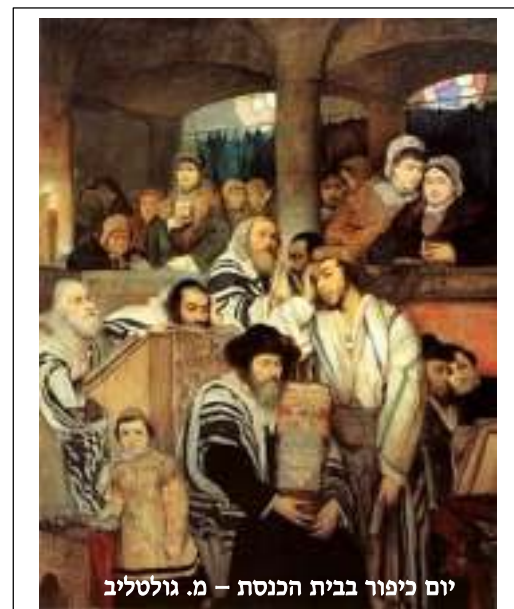
כָּצֵל עוֹבֵר וְכָעֵנָן כָּלָה
וְכָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת וְכָאֶבֶק פּוֹרֵחַ
וְכַחֲלוֹם יָעוֹף.

אגדת רבי אמנון ממגנצא

מסורת מהמאה ה-12 ייחסה את הפיוט לדמות מתחילת המאה ה-11, רבי אמנון ממגנצא (מיינץ).

האגדה מתארת כיצד דרש ההגמון של העיר מגנצא מרבי אמנון, שהיה גדול הדור, להמיר את דתו. כדי שיפסיקו להטרידו ובשביל לדחותם, אמר רבי אמנון שהוא צריך שלושה ימים כדי לשקול בדבר. אחר כך התחרט על שלא דחה את ההגמון לאלתר, ובכך רמז לו כביכול שהמרת הדת באה בכלל בחשבון מבחינתו. ביום השלישי, משלא הגיע לארמון, הביאווה אל ההגמון בכוח. רבי אמנון הציע להגמון לכרות את לשונו, שכשלה כאשר לא דחתה את ההצעה מיד, על מנת לקדש את שם ה' ולהראות שהוא לא מוכן בשום פנים ואופן להתנצר. אך ההגמון חפץ להעניש דווקא את רגליו, שלא הביאו אותו לארמון. הוא עונה בייסורים איומים, ואנשי ההגמון כרתו את פרקי אצבעות ידיו ורגליו אחת אחת והמליחו את הפצעים במלח. היה זה בסמוך לראש השנה, ומשהחזירוהו לביתו והגיע החג, ביקש שיביאווה לבית הכנסת. שם, לפני אמירת קדושה, פתח את פיו ואמר את פיוט "ונתנה תוקף"; משסיים אותו נפטר. ביום השלישי לפטירתו, נגלה רבי אמנון בחלום - לרבנו קלונימוס בן משולם - וציווה אותו להפיצו בכל הקהילות, וכך נעשה.

יש הטוענים שהאגדה על רבי אמנון ממגנצא והפיוט נתנה תוקף, חוברה כדי להגביר את יוקרתו של הפיוט ולחזק את מעמדו.

הירהורון

"כל הכאבים מלבינים בכותנה הנפתחת"

כך כתב מאיר אריאל על קיר משרד הגד"ש שלנו ולי קצת חבל שלא כולנו מכירים את פרח הכותנה שיש לו יופי משלו ואולי גם אופי משלו

ולמרות שהוא רק שלב ביניים בדרך לכותנה מלבינת הכאבים הנפתחת -

החלטתי לתת לו את הביטוי והמקום המגיעים לו - לפרח הכותנה

לפני שהוא נופל ומפנה מקום לזהב הלבן...

כתב וצילם: רון כהן

ליוכי וראובן
פליישמן

ולכל המשפחה

ברכות מקרב לב

לחתונת הבת גיא עם יואב

שיהיה במזל

ושתרבו אושר ונחת

אירוע משמח. לאחר חודשים שבהם עבר אולם הספורט נעמן מתיחת פנים רצינית ויקרה – נערך טקס חגיגי לחנוכת האולם המחודש והמשודרג.

לטקס הוזמן שר התרבות והספורט – **חילי טרופר**. ויחד עמו גם נציגי המועצה האזורית נעמן ופעילים נוספים במסגרת קבוצת הכדורעף הפועל עכו- מטה אשר. היו ברכות וחיוכים ועכשיו כולנו מחכים לנצחונות.

השחקנים והמכובדים בתמונה משותפת עם השר (בחולצה לבנה משמאל) והאולם המחודש ברקע. וביום הכיפורים עצמו ניצלו ילדי הקיבוץ והחברים את השקט ואת המצב וקפצו למי הבריכה הצוננים

צילום: אבי בלן

”כתיבה והתכוונות לשנה החדשה”

נפגשנו סביב השולחנות מחוץ למועדון, ובהובלתה של עפר והדרכתה הצלחנו (כולנו!) לכתוב סונטה (שיר קצר) אישית שנולדה בעקבות חוויה פרטית של כל אחד ואחת. כל אחד קרא בפני כולם את יצירתו וגם סיפר על החוויה שהביאה אותו לכתיבה. בחלק הזה בו נחשפנו קצת לפני האחרים היה משהו מזקק ומחבר שהתאים לרוח היום והשעה. היה ערב מהנה מאד ומלמד.

מפגשים בערב יום כיפור תשפ”ב

בנסיבות המצב ובמגבלות הקורונה עלתה יוזמה לציין את ערב יום הכיפורים בדרך אחרת, חדשה, חילונית. אמנם בית הכנסת שהשנה הוקם במרכז המבקרים של התיירות פעל גם הוא (כנהוג בשנים האחרונות) אבל הוחלט שגם לאלה שלא פוקדים את בית הכנסת ראוי להתכנס וללמוד, לשבת ולחוות ערב תרבותי ובעל משמעות.

שתי קבוצות של חברות וחברים נפגשו בשני מקומות שונים וקיבלו את היום הזה בעניין ובהתרוממות רוח. את המפגש הראשון הוביל אליהו שחף ואת השני עפר אילת.

”על דעת המקום”

המפגש כלל מיעוט משתתפים אבל התקיים בו לימוד ושיח על המושגים המרכזיים של יום הכיפורים: הוידוי, הכפרה והסליחה. עקבנו איך התפתח יום הכיפורים מתקופת המקרא ואילך כשהוא אוסף סמלים, טקסים ומשמעויות. שוחחנו על היום המיוחד הזה שמזמין כל אחד ואחת מאיתנו להיכנס ל”קודש הקודשים” האישי שלו לצורך התנתקות והתנתקות כדוגמת הכהן הגדול בימי המקדש ושמונו דגש מיוחד על כך שיום הכיפורים לא נועד כדי לצום ולהתפלל אלא כדי לתקן את היחסים בין בני האדם.

היה מפגש מרגש, מקרב ומעניין.

אליהו

”הזמנה לשקט”

למחרת, בוקר יום כיפור, וכהמשך לערב הקודם נפגשנו השכם בבוקר לפני הזריחה ליד השער המזרחי להליכה בשקט - תרתי משמע: שקט של יום כיפור שאין כמוהו בכל השנה ושקט אישי ופנימי – ללא דיבור, עם התבוננות פנימה. הלכנו בהובלתה של עפר לכיפה הכחולה ושם עמדנו בשקט מוחלט וצפינו בזריחה – בשמש העולה ומפציעה מעל קו רכס הגליל התחתון שבמזרח. היה גדול. את כל המפגשים הפיקה ליאור בירק ואגף התרבות.

השנה המתחילה לה היום,
פותחת להן דלת רחבה להצלחה.
שנה טובה.

צוות ה"גיל השלישי" גליה שטיין

יין ישמח לבב אנוש

בהשראת כותרת זו, קיימנו הפעם לפני כניסת הצום, את מפגש ה"גיל השלישי" ביקב הבוטיק "לה-קולקטיב", המנוהל על-ידי שמונה שותפים.

את פנינו קיבלו חן ויהודה פלור (בן ואביו) שביחד עם אחיו הצעיר של חן, הם מהווים כשליש מקבוצת היקב. הוזמנו להתכנס סביב שולחן עץ אורן מעשה ידיהם, והרמנו כוסית יין משובח לכבוד השנה החדשה. בדברי הברכה נאמר-

"שתהיה לנו שנה רגילה,
שנהיה חזקים ושמחים,
שנראה את הטוב
ושהטוב יראה אותנו.."

איך עושים יין?

במהלך חודש אוגוסט הזמין חן פלור את ילדי גנון רותם לייקב לאחר בציר הענבים. הילדים קיבלו הסבר על הענבים ועל תהליך הכנת היין. לאחר מכן קיבלו טעימה מהמיץ וחזרו עם חוויות!

חן פלור הסביר על פעילותו של היקב – איך הוא נולד, תהליך הפיכת הענבים ליין, מהיכן הענבים, סוגים של יינות ועוד ועוד. סיירנו בשני הקימרונים המכילים חביות התססה. בהזדמנות זו סיפר חן גם על ענף הקנבים, שבו הוא לוקח חלק בהקמתו. גם אם המשפחה, עדה פלור, מיוצגת ביקב, בזכות עבודות הפסיפס הצבעוניות המעטרות אותו מכל צד, מעשה ידיה.

תודה גדולה לחן ולמשפחתו, על שיצרו יש מאין. היה לנו מפגש מעניין ומרענן גם יחד. אכן התחלות חדשות שעתידן לפנינו.

בעוד כמה ימים ב-29 לספטמבר ימלאו 80 שנה לאסון באבי יאר. חשוב לזכור ולהזכיר את האסון ואת ניסיונות הכחשתו ע"י הגרמנים וגם הרוסים וללמדו לדורות הבאים.

במהלך השנה שלאחר הרצח הובלו לבאבי יאר והומתו שם בהריגה 15,000 יהודים נוספים שנתפסו בעיר ובסביבתה. עבודת טשטוש הראיות הנאצית לרצח הנורא כה הצליחה, עד שלא נשאר זכר לקברי ההמונים בבאבי יאר, ולזמן רב לא הוקמה במקום כל אנדרטה לזכר הנרצחים.

בימי חרושצ'וב הפך המקום לאתר עלייה לרגל ועלתה התביעה להקמת אנדרטה במקום. בין משמיעי התביעה היו הסופרים איליה ארנבורג וויקטור נקרוסוב, אך בלא הועיל. המשורר יבגני יבטושנקו פרסם ב-1961 את הפואמה המפורסמת "באבי יאר" הנפתחת במילים:

**"על באבי יאר אין יד ואין מצבת
ערוץ תלול - כדמות גולל על קבר
אני אחוז אימה
היום זקנתי כמו
לו אני העם היהודי עצמו"**

הפואמה שהולחנה זכתה להצלחה ותהודה בברית המועצות ומחוצה לה, ולחץ דעת הקהל להקמת אנדרטה בבאבי יאר גבר. בשנת 1966 נערכה תחרות בין אדריכלים ואמנים וב-1974 נסתיימה הקמת האנדרטה. האנדרטה לא ציינה כי יהודים היו בין הקורבנות שנרצחו במקום.

רק בשנת 1991 הוצבה אנדרטה לזכר הקורבנות היהודים של באבי יאר.

האנדרטה לנרצחים היהודיים ב- באבי יאר

(ותודה לאברי פישר שהעיר את תשומת ליבי)

ב-19 בספטמבר 1941 התקדמו הנאצים מזרחה בברית המועצות (מבצע ברברוסה) עד כדי הגיעם לפאתי קייב בירת אוקראינה. ימים לאחר כניסת הנאצים לקייב – התפוצצה בו פצצה שהממה את הכובשים. האזור כולו נסגר ואזרחים עוכבו לחקירה, אך פצצה נוספת שהתפוצצה דקות לאחר מכן גרמה לפאניקה ומנוסה כללית של הנאצים והאזרחים שרוכזו. הוחלט לחסל את כל יהודי קייב כתגמול על פעולות החבלה. (נעשתה ע"י ארגון רוסי שניסה לעכב ולפגוע בנאצים)

ב-28 בספטמבר 1941 פורסמה ברחבי קייב מודעה בגרמנית, באוקראינית וברוסית בזו הלשון:

על כל היהודים המתגוררים בקייב וסביבותיה להתייצב בשעה 8:00 בבוקר יום שני 29 בספטמבר 1941 בפינת הרחובות על יד בית הקברות. היהודים חשבו שהכוונה היא לגירוש היהודים מהעיר.

בשעה היעודה ואף לפני התייצבו עשרות אלפי יהודים במקום. ההמונים שהגיעו הופנו לעבר בית-הקברות היהודי שבפאתי האזור, אשר גודר בתיל יחד עם חלק מבאבי יאר. משחצו את השערים הצטוו האנשים להשאיר את חפציהם שיועמסו על "קרונ מטען" לכאורה. הנאצים לקחו בכל פעם, קבוצה קטנה של אנשים והעבירו אותם קדימה, קולות ירי נשמעו במרחק והאנשים החלו להבין מה התרחש באמת - אך למי שרצה לחזור כעת כבר היה מאוחר מדי. הנאצים לא אפשרו יציאה חזרה מבעד לשערים למי שמסמכו זיהו אותו כיהודי.

קבוצות של 10 אנשים הובלו אל תוך אזור שבו נצטוו להתפשט מבגדיהם ולהתייצב על שפת הגיא, מקום שבו נורו ונפלו מטה אל תוך הגיא, ששימש כבור ירי. האתר בו הושאר רכושם של הנרצחים צולם על ידי צלם הצבא הגרמני והתצלומים נחשפו לאחר עשרות שנים.

**יראון שדה מביא את מה שצדה מצלמתו בטיוליו בטבע הקרוב .
לראות ולהתפעל מהיופי שמזמנת לנו עונת הנדידה של העופות**

סוכות 2021

18:00-19:30 ארוחת ערב
19:45 טקס קבלת חג

20.9
ערב חג סוכות

22.9

מופע "תירס חם"
(במצורף פלאייר. הרשמה מראש)

18:00 הגימלאים מזמינים - "כאן היה הבית" -
מופע עם יונה טפר, אמיר גינת, אלכס,
רייצס והגיטרה. ברחבת המועדון

26.9

27.9
ערב חג שני

18:00-19:30 ארוחת ערב חגיגית
(בהרשמה מראש)
פעילות מיוחדת לחג (פרטים בהמשך)

חג שמחה
ו.תרבות